

[Undervisningsministeren.]

enigt folketing kunne stå bag en ordning af den karakter, som der her er givet oplæg til.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Søgaard: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 15. februar, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Spørgsmål til ministrene.*

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring i lov om ungdommens uddannelsesfonds forvaltning og virksomhed.

3) *Valg af 1 medlem til overfredningsnævnet (i stedet for Carsten Raft).*

4) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om forskellige forbrugsafgifter.

5) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om den amtskommunale beskatning.

6) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme.

7) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om statens overtagelse af visse kommunale udgifter m. m.

8) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om invalide- og folkepension og lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Om forhøjet statsrefusion).

9) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om afgift af forlystelser.

10) *Anden behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl.

11) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om det kommunale skolevæsens styrelse og tilsyn.

12) *Første behandling af:*

Forslag til lov om statstilskud til private gymnasieskoler.

13) *Første behandling af:*

Forslag til lov om statstilskud til private studenterkursus.

Mødet hævet kl. 16⁴⁵.

33. møde.

Onsdag den 15. februar kl. 13.

Formanden: I skrivelse af gårs dato meddeler kirkeministeren, at hun ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring i lov om kirkers brug, sognebåndsløsning m. m.

I skrivelse af 11. d. m. anmoder handelsministeren om, at der må blive foretaget valg af et nyt medlem af licitationskommissionen i stedet for fhv. folketingsmand Morten Larsen, der har ønsket at udtræde af kommissionen.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Kirkeministeren (Bodil Koch): Herved skal jeg tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring i lov om kirkers brug, sognebåndsløsning m. m.*

[Kirkeministeren.]

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, er ændringerne i loven på et enkelt punkt — nemlig § 1, punkt 22, angående ændring af lovens § 21, stk. 3 — foranlediget af en ny bestemmelse, som indførtes ved lov nr. 155 af 7. juni 1958 om folkekirkens lønningsvæsen m. v. § 26.

Men jeg har fundet det rigtig samtidig at stille forslag om en del andre ændringer, af hvilke en væsentlig del kun er rent formelle ajourføringer eller moderniseringer i terminologi, medens andre har til hensigt at klargøre bestemmelser på punkter, hvor der kunne rejses tvivl om deres rette forståelse, eller at bringe loven på linje med den kirkelige udvikling, der har medført, at loven på en del punkter må siges at være forældet. Jeg skal i denne forbindelse bemærke, at selv om den nugældende lov af 1922 senere er ændret flere gange, sidst i 1947, er den efter mit skøn stadig på nogle steder temmelig stærkt præget af sit slægt-skab med den oprindelige lov fra 1872 om brugen af kirkerne.

Idet jeg ser bort fra rent formelle og redaktionelle ændringer, skal jeg i korthed omtale de enkelte ændringsforslag.

Først skal jeg sige lidt om § 21, den paragraf, der som sagt har givet anledning til lovforslagets fremsættelse. Medens de i stk. 1-2 foreslåede ændringer kun er redaktionelle, tilsigter forslaget til ændring af stk. 3 — hvori det fastsættes, i hvilket omfang kirkernes betjente har pligt til at medvirke ved udførelsen af kirkelige handlinger — en principiel forandring.

Som anført i bemærkningerne har kirkens betjening efter den nugældende ordning kun pligt til at gøre tjeneste, når den kirkelige handling udføres af en af sognets egne præster eller af andre på deres vegne. Denne regel foreslås suppleret med en bestemmelse om, at kirkens betjening skal have pligt til at gøre tjeneste ved udførelsen af kirkelige handlinger for beboere inden for pastoratets eller i købstæder og landkommuner med flere pastorater inden for den pågældende kommunes grænser eller for dermed ligestillede personer, uanset hvilken præst der udfører handlingen. Med denne ændring — der i øvrigt er i overensstemmelse med en af lønningskommissionen under udarbejdelse af forslaget til loven om folkekirkens løn-

ningsvæsen fremsat henstilling, se udvalgsbetænkning nr. 198 1958, pag. 59-60 — vil § 21, stk. 3, komme til at svare til § 26 i nævnte lønningslov, hvori det er fastsat, at kirkebetjente (ligesom også præsterne) ikke må modtage vederlag for embedshandlinger, der udføres for beboere inden for nævnte område (pastoratet eller eventuelt kommunen) eller for medlemmer af folkekirken, som uden at have bopæl i pastoratet eller kommunen har en særlig tilknytning til vedkommende sogn. Når det i det foreliggende lovforslag siges, at ikke blot beboerne i pastoratet eller eventuelt kommunen har krav på kirkebetjeningens medvirken, men at „dermed ligestillede personer“ skal have samme ret, tænkes der på den kreds af personer, som kan siges at have den i lønningslovens § 26 omtalte „særlige tilknytning“. Der er hermed bl. a. tænkt på personer, som i en årrække har boet i sognet, eller som — hvad enten de selv har boet i sognet eller ej — har nære pårørende (forældre og børn) boende i sognet. Ifølge nævnte § 26 fastsættes nærmere regler herom af kirkeministeren, og jeg kan oplyse, at kirkeministeriet er i gang med udarbejdelse af sådanne nærmere regler.

Jeg vil dog ikke undlade at oplyse, at Sammenslutningen af tjenestemandsansatte Kirkefunktionærer i Danmark, der har haft lovforslaget til udtalelse, ikke har ment fuldt ud at kunne tiltræde den foreslåede formulering af § 21, stk. 3, men har ønsket kirkebetjeningens pligt til at medvirke i tilfælde, hvor den kirkelige handling ikke udføres af en af sognets egne præster, begrænset, således at pligten kun gælder kirkelige handlinger, der udføres for personer fra sognet eller dermed ligestillede, derimod ikke for beboere uden for sognet, men inden for vedkommende kommune.

Jeg har dog — i overensstemmelse med lønningskommissionens fornævnte betænkning — ment at burde fastholde, at området for kirkebetjeningens pligt til at medvirke ved kirkelige handlinger i henhold til lovens § 21, stk. 3, bør svare til det område, inden for hvilket kirkebetjeningen i henhold til lønningslovens § 26 ikke kan modtage vederlag for sin medvirken. I modsat fald ville man daglig komme ud for tilfælde, hvor kirkebetjeningen ikke havde pligt til at medvirke, og hvor de, dersom de alligevel

[Kirkeministeren.]

gjorde det frivilligt, dog — ifølge lønningslovens § 26 — ikke måtte modtage betaling. Et sådant resultat ville forekomme mig noget ulogisk.

Et principielt væsentligt ændringsforslag vedrører lovens § 1. Ifølge den nugældende § 1 har, som anført i bemærkningerne til lovforslaget, kun sognepræster, residerende kapellaner og de i henhold til menighedsrådslovens § 43 ansatte andenpræster en ubetinget, selvstændig ret til brug af de kirker, ved hvilke de er ansat, hvorimod kaldskapellaner og faste hjælpepræster kun har denne ret under visse forudsætninger, jfr. lovens § 1, stk. 2. Da det efter nutidig opfattelse — og i betragtning af den ligestilling, som kaldskapellaner og faste hjælpepræster ved den før nævnte lov om folkekirkens lønningsvæsen m. v. lønningsmæssigt har fået med andre præster — må forekomme lidet rimeligt, at disse præster eventuelt skal være afskåret fra i fuldt omfang at bruge de kirker, ved hvilke de er ansat, er bestemmelsen i § 1 foreslået formuleret således, at fremtidig alle faste præster får fri adgang til brug af de kirker, ved hvilke de er ansat, til de i § 1 nævnte formål. Ved gennemførelsen af denne ændring imødekommes et ønske fra Den danske Præsteforening.

Foruden at fastsætte, hvilke præster der har ret til at bruge folkekirkens kirker, bestemmes det i lovens § 1, til hvilke formål disse præster kan bruge kirkerne på egen hånd, d. v. s. uden først at skulle indhente samtykke dertil fra deres menighedsråd eller eventuelt stiftets biskop. I lovens § 7, som jeg straks skal omtale nærmere, nævnes der derhos en del andre formål, hvortil kirkerne kan benyttes med vedkommende menighedsråds eller biskops samtykke. Det er fastslået i praksis, at præsterne i henhold til § 1 har ret til brug af kirkerne i videste omfang til møder o. lign. med opbyggeligt indhold, jfr. også at man ved lovens ændring i 1947 indføjede ordene „kirkelige møder o. lign.“ Det må på denne baggrund forekomme naturligt, at der hjemles præsterne adgang til frit at benytte kirkerne også til gudstjenester, som afviger fra den sædvanlige form, hvorfor ordene „i sædvanlig form“ foreslås slettet. Det er naturligvis ikke hermed meningen, at præster skal

kunne afholde alle gudstjenester i den form, de selv måtte ønske det. Bestemmelsen sigter alene til ekstraordinære gudstjenester, hvorimod de ordinære (faste) gudstjenester fremdeles skal afholdes i nøje overensstemmelse med gældende ritualer.

I § 7 nævnes som sagt nogle formål, hvortil præster ligeledes kan benytte kirkerne, men dog kun efter at have indhentet samtykke dertil fra vedkommende menighedsråd eller stiftets biskop. Også her er udviklingen efter mit skøn løbet fra lovparagrafen. F. eks. må det forekomme ejendommeligt, at en præst skal indhente tilladelse fra sit menighedsråd for at kunne bruge sin kirke til „afsyngelse af salmer og kirkelige sange og deres ledsagelse af orgel“ m. v. (§ 7, stk. 2). Ved at slette denne og andre restriktioner i § 7 vil denne paragraf komme til at svare til § 1 — og til den kirkelige udvikling.

Som et sidestykke til den i § 1 foreslåede ændring, hvorefter kaldskapellaner og faste hjælpepræster får samme adgang som andre faste præster til at bruge de kirker, ved hvilke de er ansat, foreslås § 17, stk. 2, ændret, således at det, når der i et sogn er flere faste præster eller eventuelt en andenpræst, fremtidig kommer til at stå sogne­menighedens medlemmer frit at slutte sig til, hvem af disse de ønsker at blive betjent af. Denne ændring vil i og for sig ikke medføre noget nyt, men kun legalisere praksis, som den er i dag.

Endvidere foreslås i § 17, stk. 3, reglerne om distriktsdelinger ændret. Således som loven nu er formuleret, er det en forudsætning for gennemførelse af en distriktsdeling i et sogn, hvor indbyggertallet er under 10 000, at de stedlige præster fremsætter begæring derom. Da det kan forekomme, at distriktsdeling bør gennemføres også i andre tilfælde, foreslås det, at sådan deling også kan gennemføres på initiativ af vedkommende biskop og efter hans bestemmelse.

På den anden side påbyder loven i sin nuværende formulering ubetinget, at der skal finde distriktsdeling sted, hvor der i et sogn på over 10 000 indbyggere er ansat både sognepræst og residerende kapellan eller kaldskapellan. Denne bestemmelse foreslås gjort mindre kategorisk ved indføjeelse af ordene „i almindelighed“, således at der bliver adgang til (undtagelsesvis)

[Kirkeministeren.]

at undlade gennemførelse af en distriktsdeling, såfremt en sådan deling skønnes ufornoden eller uønsket.

I lovens § 8, stk. 2, der fastsætter, hvilke præster der kan løses sognebånd til, er henvisningen til lovens § 17, stk. 2, foreslået slettet. Denne henvisning indeholder en begrænsning i kaldskapellaners og faste hjælpepræsters adgang til at kunne modtage sognebåndsløserne, idet adgangen for disse præsters vedkommende er betinget af, at betjeningen af et sogn eller distrikt væsentligt er overdraget til dem. Det forekommer mig også på dette punkt lidet rimeligt at opretholde en forskelsbehandling mellem de faste præster, hvorfor den foreslås ophævet. Henvisningen til § 17, stk. 2, vil i øvrigt blive indholdsløs, såfremt § 17, stk. 2, ændres som foreslået, jfr. det lige bemærkede.

Herudover er der et par mindre betydningsfulde ændringsforslag, som for fuldstændighedens skyld bør nævnes.

Ifølge § 5 kan der på begæring af præster eller sognets beboere af vedkommende biskop gives præster ved evangelisk-lutherske menigheder uden for riget adgang til at holde gudstjenester i danske kirker. Biskoppens tilladelse hertil er dog ikke nødvendig, når det drejer sig om præster i den islandske, den norske eller den svenske kirke. I overensstemmelse med biskoppernes henstilling foreslås indføjet ordene „den finske“, således at finske præster i denne henseende bliver ligestillet med præster i de andre nordiske lande.

Ganske på linje hermed er ændringsforslaget til lovens § 20, som går ud på at give samme adgang til brug af det finske sprog som de andre nordiske sprog ved gudstjenester i danske kirker.

Endelig foreslås det, at lovens § 10, stk. 3, der fastsætter bødestraf for forsømmelse af de i § 10 omhandlede anmeldelser, slettes. Bestemmelsen er meget speciel og helt uden praktisk betydning.

Ligeledes foreslås lovens § 18, stk. 3, der foreskriver, at den præst, der har udført en kirkelig handling for nogen, der ikke er medlem af hans menighed, skal gøre anmeldelse derom til vedkommende menighedsmedlems præst, slettet. Bestemmelsen er et levn fra den tid, da præsterne var

økonomisk interesseret i, hvilke kirkelige handlinger der udførtes for deres sognebørn. Men efter at samtlige præster i dette århundrede er blevet fastlønnede og ikke længere er berettigede til af deres sognebørn at modtage særskilt vederlag for udførelse af kirkelige handlinger, har bestemmelsen mistet sin praktiske betydning, og meddelelser af denne art er da også forlængst gået af brug. I øvrigt ville kirkeministeriet jo til enhver tid administrativt kunne fastsætte bestemmelser af denne art, såfremt det af hensyn til kirkebøgernes førelse eller af andre grunde måtte være ønskeligt.

Jeg skal tillade mig at anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Thisted Knudsen* til justitsministeren:

„Af hvilke særlige grunde har justitsministeren ment det påkrævet at afslå et andragende fra kriminaloverbetjent Gork-Jensen, Korsør, om at indtræde i repræsentantskabet for Korsør Håndværker-, Handels- og Landbobank, specielt når henses til, at overordnede politifolk har opnået tilladelse til at være medlem af tilsvarende pengeinstitutters ledelse?“

Thisted Knudsen: I det omfang, det kan forenes med en politimands tjenstlige pligter, må det være ham tilladt at deltage i offentlig virksomhed på lige fod med andre borgere, også vedrørende pengeinstitutterne. Det kunne derfor ikke undgås, at det undrede mange, da justitsministeriet afslog et andragende fra kriminaloverbetjent Gork-Jensen, Korsør, om at indtræde i repræsentantskabet for Korsør Håndværker-, Handels- og Landbobank. Jeg er helt indforstået med, at der må drages en grænse, at samfundet må sikre sig, at politifolk ikke bliver anbragt i stillinger, hvor der kan opstå interessekonflikter mellem deres særlige tjenesteplichter og den opgave, de har i den pågældende virksomhed. For mig ligger det sådan, at man først og fremmest må sondre mellem overordnede og underordnede politi-

[Thisted Knudsen.]

embedsmænd. Jeg er ikke så bange for de underordnede, jeg er næsten mere bange for de overordnede. Dernæst må man sondre imellem de opgaver, som den pågældende påtager sig. Her drejede det sig om en banks repræsentantskab. Enhver, der kender den mindste smule til, hvilke opgaver en banks repræsentantskab egentlig har, må på forhånd sige, at det er fuldkommen ligegyldigt, om en politiembedsmand sidder der, eller han ikke sidder der. Jeg ved ikke, om man i justitsministeriet er bekendt med, hvad en banks repræsentantskab egentlig foretager sig; man skulle næsten tro, at man ikke var det. Det træder normalt sammen 4 gange om året — hæderlige, fornuftige mennesker, udpeget som det bedste udsnit inden for denne banks område. De vælger bestyrelsen, de har intet ansvar for regnskabet, de har intet med bankens kasse at gøre o. s. v. Det er en repræsentation, som man ønsker for at have så nær en kontakt mellem befolkningen i bankens område og selve banken som muligt.

Da sagen kom til politimesteren i Skelskør, der kendte de lokale forhold, kunne han ikke fraråde den pågældendes indtræden, og jeg har den opfattelse, at statsadvokaten for Sjælland indtog nogenlunde samme standpunkt. Men da sagen kom for justitsministeriet, havde man nogle kolde, hårde teorier og linjer, så virkede linealen, og så var der intet mere at stille op.

Jeg synes, det er forkert, og derfor har jeg stillet mit spørgsmål til den højtærede justitsminister. Det er at gå for vidt, det er at skyde spurve med kanoner, og hvad mere der kan siges.

Jeg regner den højtærede justitsminister for at være særdeles ferm. Derfor stiller jeg dette spørgsmål, og jeg vil gerne føje til, at jeg synes, den højtærede justitsminister som den elskværdige og imødekommende mand, han er, burde optage en forhandling med de nævnte grupper, for at vi kan få trukket linjerne op for fremtidig praksis på dette område.

Jeg ønsker at betragte en politibetjent og en kriminaloverbetjent som ligestillede med mig i en sådan virksomhed. Vi skal betragte hinanden som hæderlige mennesker, ikke som forbrydere. Jeg er meget

ked af det, når politistaten en gang imellem stikker hestehoven frem. Derfor er mit spørgsmål begrundet i dette ønske: skal vi ikke ordne denne sag på en praktisk og fornuftig måde?

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Må jeg have lov til stiltfærdigt at fremføre de kolde hårde linjer. Som det ærede medlem ved, findes reglen om tjenestemænds adgang til bibeskæftigelse uden for statstjenesten i § 44 i lov nr. 154 af 7. juni 1958 om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd. Det hedder i denne paragraf, stk. 1:

„En tjenestemand kan kun have beskæftigelse uden for statstjenesten, for så vidt og i det omfang det er foreneligt med den samvittighedsfulde udførelse af hans pligter som tjenestemand og med den for stillingen nødvendige agtelse og tillid.“

Ifølge stk. 2 skal tjenestemanden skriftligt gøre anmeldelse, inden han kan påtage sig visse nærmere angivne beskæftigelser og hverv, herunder medlemskab af en bestyrelse eller et repræsentantskab for et selskab af erhvervsmæssig karakter.

I paragraffens stk. 3 står der:

„For så vidt den myndighed, til hvem anmeldelsen er indgået, skønner, at det vil stride mod de i denne paragrafs 1. stykke nævnte hensyn, at tjenestemanden overtager den anmeldte beskæftigelse, meddeles det ham inden 4 uger efter, at anmeldelse er indgået, at det er ham forbudt at overtage posten.“

Det er med hjemmel i denne bestemmelse, at det blev forbudt kriminaloverbetjenten at indtræde som medlem af repræsentantskabet for A/S Korsør Håndværker-, Handels- og Landbobank. Jeg må tilbagevise, at der, hvad det ærede medlem tilsyneladende synes at antage, skulle foreligge særlige grunde for denne afgørelse. Det gør der absolut ikke. Afgørelsen stemmer med en årelang praksis i justitsministeriet, hvorefter det ikke tillades polititjenestemænd, det være sig i over- eller underordnede stillinger, at indtræde i en banks bestyrelse eller repræsentantskab.

Det er en streng praksis — den finder i øvrigt også anvendelse over for dommere og dommerfuldmægtige — men den har

[Justitsministeren.]

sin begrundelse deri, at en tjenestemand i rets- og politivæsenet meget nødig skulle give anledning til den interessekollision, som ville kunne opstå, dersom han selv eller hans kolleger i embeds medfør kom til at beskæftige sig med forholdene i en bank, i hvis bestyrelse eller repræsentantskab den pågældende var blevet indvalgt.

Jeg kan tilføje, at folketingets ombudsmand har haft lejlighed til at gøre sig bekendt med denne praksis, idet nærværende sag har været indbragt for ombudsmanden, der udtalte, at han ikke kunne kritisere justitsministeriets afgørelse, der efter hans opfattelse lå inden for grænserne for et rimeligt skøn.

Det vil af det, jeg har sagt, fremgå, at der ikke er tale om, at overordnede politifolk skulle kunne opnå tilladelse til at være medlemmer af tilsvarende pengeinstitutter, d. v. s. andre bankers ledelse. Derimod er flere polititjenestemænd, og heriblandt nogle politimestre, med justitsministeriets billige indtrådt i tilsynsrådet for en sparekasse, og det kan muligvis være dette forhold, som har givet anledning til spørgsmålet. Også på dette område ligger det imidlertid således, at der ikke lægges nogen som helst vægt på den pågældende politimands charge. Det ærede medlem vil ikke kunne påvise noget tilfælde, hvor justitsministeriet har forbudt en kriminaloverbetjent eller en politibetjent at indtræde i en sparekasses tilsynsråd. Et sådant tilfælde vil heller ikke i fremtiden kunne komme til at foreligge.

Vil det ærede medlem herudover spørge om grunden til, at polititjenestemænd kan være medlemmer af sparekassers tilsynsråd, men ikke af bankers repræsentantskaber, må jeg svare, at en polititjenestemand som tilsynsrådsmedlem efter min opfattelse i væsentlig ringere grad end som medlem af et repræsentantskab vil være udsat for risiko for at komme i en situation, der fremkalder en beklagelig interessekonflikt.

Thisted Knudsen: Ja, jeg må erkende, at den højtærede justitsminister ikke gav mig meget håb. Jeg mener dog, man bør tage rent praktisk på dette problem. Hvad angår en banks repræsentantskab, har der aldrig været rejst tiltale, der har aldrig været konflikter, idet dets opgave umuliggør dette. Det er at sammenligne med en folkevalgt forsamling, og derfor er det forkert, at justitsministeriet stadig fastholder sit standpunkt. Sagerne må afgøres efter en konkret bedømmelse af, hvorvidt der foreligger mulighed for interessekonflikt eller ej, og der er intet menneske, der endnu har overbevist i alt fald mig om, at en sådan mulighed er til stede. Jeg under politimestre og dommere at tjene det beskedne honorar i en sparekasses tilsynsråd. Andre kan have ondt af det, men man kan måske også vælge andre her, det er der vel ikke noget i vejen for.

Det, jeg gerne vil spørge den højtærede minister om, er, om man vil forhandle med disse grupper. Jeg synes, det var praktisk, om man trak nogle linjer op, og man vil antagelig — med den store sunde fornødt den højtærede minister er i besiddelse af — komme dertil, at i en banks repræsentantskab kan vi alle indtræde uden nogen som helst risiko for at komme i konflikt med noget som helst, bortset fra vor mave af og til, måske.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Som jeg sagde til det ærede medlem, er det en meget hård praksis. Jeg vil også gerne føje til, at jeg personlig faktisk var i tvivl, da sagen skulle afgøres; og på den foranledning, det ærede medlem har givet mig, vil jeg tage spørgsmålet op én gang til og herunder også drøfte det med finansministeriet, som jo er nærmest til at fortolke de bestemmelser i lønningsloven, hvorom det her drejer sig. Jeg kan ikke love det ærede medlem en ændret afgørelse, men i alt fald vil spørgsmålet endnu en gang blive taget op.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Hanne Budtz* til justitsministeren:

„Hvorned begrundes justitsministeren, at 4 ud af 5 biografbevillinger i én kommune (Århus) efter den seneste bevilling nu er tildelt organisationer og kommunale myndigheder?“

Hanne Budtz: Den højtærede minister har sikkert af pressen set, hvilket røre det har vakt, at han har givet bevillingen til Reginabiografen i Århus til Århus kommune. Lad det være sagt straks, at både de øvrige kritiske røster og jeg naturligvis er ganske klar over, at det har den højtærede minister ret til. Loven siger, at bevillingen kan gives til en kommune, en enkeltperson, et produktionsselskab og — i særlige tilfælde — til en organisation med et almennyttigt formål.

Når justitsministerens handling trods dens lovmedholdighed alligevel har givet anledning til så megen kritik, og når også jeg til trods herfor tillader mig i det høje ting at anmode om ministerens begrundelse, skyldes det den særlige linje, der synes at være fulgt netop med hensyn til biografbevillingerne i Århus kommune.

Det kan vel ikke være helt uden betydning for den højtærede minister, hvad der er både befolkningens og biografbranchens opfattelse vedrørende tildelingen af disse bevillinger. Meningen må vel stort set være den, at de forudsættes givet til personer med faglige kvalifikationer eller til personer, der har indlagt sig en ganske særlig fortjeneste, som regel kunstnerisk fortjeneste, og som må antages at have forudsætning for at kunne sætte sig ind i de faglige forhold.

Når loven udtrykkeligt siger, at bevilling til organisationer kun bør gives i særlige tilfælde, er det vel noget af en udfordring til den offentlige mening, at 3 af biografbevillingerne i Århus kommune i forvejen er givet til organisationer, nemlig til en lærerforening, til en arbejderorganisation og til Aarhus Teater — jeg går ud fra, at Aarhus Teater ikke kan betragtes som en enkeltperson. En fjerde bevilling er givet til enkeltperson, og da Regina blev ledig,

efter at Johannes Meyer havde overtaget Metropolteatret i København, var den vel også forventet på ny givet til en enkeltperson.

Selv om forholdet er det, at loven nævner, at en bevilling kan gives til en kommune, vil en kommune vel i relation til en biografbevilling blive betragtet som en organisationslignende institution, og det har formentlig ikke været meningen med loven, at en enkelt kommune i den grad skulle blive domineret af organisationsejede bevillinger. Forholdet er da også det, at landet taget under ét ikke er domineret af organisationsbevillinger.

Nu har den højtærede minister jo filmsrådet til at afgive indstilling. Den højtærede minister behøver ikke at rette sig efter den, men hvad skal han så egentlig med en indstilling? Vi ved, at filmsrådets afgørelser ikke er offentlige, men det kan ikke undgås, at et og andet alligevel siver ud, og uden naturligvis at kunne æske noget svar af den højtærede minister om rådets indstilling har jeg dog personlig forstået, at rådet ikke alene positivt havde indstillet en enkeltperson, men endog principalt havde udtalt sig imod at give bevillingen til Århus kommune.

Derimod kunne jeg benytte lejligheden til også at spørge den højtærede justitsminister, om det ikke er sådan, at kommunen i forvejen er i besiddelse af en bevilling til at drive biograf, mig bekendt en temmelig gammel bevilling, vist fra omkring 1946, som kommunen aldrig har udnyttet. Men da der altså med denne, nu meget omtalte, seneste kommunale bevilling af justitsministeren synes at være givet udtryk for konsekvent i én kommune at ønske at give bevillingerne til andre end enkeltpersoner, er det, jeg finder anledning til at stille den højtærede minister det spørgsmål: hvorned begrundes justitsministeren, at 4 af 5 biografbevillinger i Århus kommune — ja, på baggrund af kommunens latente bevilling, kan man måske oven i købet spørge, om det ikke snarere er 5 af 6 — er givet til andre end enkeltpersoner?

Justitsministeren (*Hans Hækkerup*): Inden for Århus kommunes område er der

[Justitsministeren.]

for tiden 5 biografteatre. Bevillingen til et af disse, Paladsteatret, indehaves af en enkeltperson. Endvidere er det rigtigt, at A/S Aarhus Teater siden 1922 har haft bevilling til Aarhus Scala. Arbejdernes Fællesorganisation i Århus har siden 1917 haft bevilling til Folketeatret, og Århus Lærerforenings udvalg angående svagbørns-koloni har siden 1931 haft bevilling til Kosmorama. Endelig er der ved skrivelse af 7. februar i år meddelt Århus kommune tilsagn om den ledige bevilling til Regina.

Om bevillingerne til Aarhus Scala, Folke-teatret og Kosmorama gælder, at de hidrører fra tiden forud for den gældende biograflov af 1938. Efter den da gældende lovgivning kunne bevilling — foruden til enkeltpersoner og kommuner — gives til foreninger, selskaber og institutioner.

Efter den nugældende lov af 1938 kan bevilling kun gives til den kommune, hvori biografteatret ligger, eller til en enkeltperson. Men der er altså 2 begræn-sede undtagelser fra denne regel, som det ærede medlem også nævnte, idet bevilling „i enkelte tilfælde“ kan gives til danske selskaber for produktion af film; og lands-organisationer, hvis virksomhed er af sam-fundsnyttig og folkeopdragende karakter, kan „i særlige tilfælde“ få bevilling. Disse undtagelser spiller jo ingen rolle i denne forbindelse. Derimod vil jeg gerne under-strege, at der hverken i lovens ordlyd eller i dens forarbejder er noget som helst holde-punkt for, at enkeltpersoner skal have en fortrinnsstilling fremfor kommuner.

Ansøgningen fra Århus kommune om bevillingen til Regina var resultatet af en enstemmig beslutning i byrådet. På denne baggrund fandt jeg det rigtigt at tildele kommunen bevillingen, uanset at kom-munens ansøgning ikke havde opnået films-rådets støtte.

Denne afgørelse betegner ikke noget brud på hidtidig praksis. Når en kommunal-bestyrelse beslutter at ansøge om en ledig biografbevilling, har den rimeligt krav på, at denne ansøgning bliver genstand for særlig opmærksomhed fra bevillingsmyndig-hedens side. Er beslutningen enstemmig, skal der efter min opfattelse meget stærke grunde til at foretrække en anden ansøger.

Hanne Budtz: Selv om loven ikke giver holdepunkt for, at enkeltpersoner skal have fortrinnsret for kommunen, må jeg alligevel på ny spørge den højtærede minister, om der med den tildeling, der nu har fundet sted, alligevel ikke er anlagt en linje, som giver udtryk for, at en enkeltperson bør træde i baggrunden for kommuner og organisationer, netop fordi en enkelt kom-mune som Århus nu i den grad er blevet domineret af den slags bevillinger.

Jeg vil gerne spørge den højtærede minister, om han finder, at det, at byrådet enstemmigt afgiver indstilling om, at man selv skal overtage en biograf — en biograf, som hidtil har været drevet af enkeltmand med den økonomiske risiko og indsats, der nu engang for en enkeltperson er forbundet med en sådan virksomhed — er en rimelig begrundelse for da alene at rette sig efter kommunen, der altså på en måde derved berøver folk inden for faget den mulighed at kunne fortsætte denne tidligere private forretning.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg vil gerne sige til det ærede medlem, at der ikke er tale om nogen ny praksis i dette til-fælde. Jeg har i adskillige tilfælde i de år, jeg har haft med ordningen at gøre, givet bevillinger til kommuner, når de har søgt, og jeg kan ikke se noget urimeligt deri; men der er ikke lagt nogen linje, hvorefter den personlige ansøger skydes i baggrunden. Kun vil jeg gerne gentage, hvad jeg sagde, at når kommuner søger, synes jeg, de har et rimeligt krav på, at der tages hensyn hertil, og hvis kommunens beslutning er enstemmig, synes jeg oprigtig talt, der skal stærke grunde til at gå imod den.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Adolph Sørensen* til justitsministeren:

„Vil ministeren foreslå:

1. en skærpelse af straffen for at føre motorkøretøj i spirituspåvirket til-stand,
2. en skærpelse af straffen for at skænke for berusede personer og
3. indskærpelse af enhver borgers pligt til at hindre spirituspåvirkede per-soner i at føre motorkøretøj?“

Adolph Sørensen: Jeg skal ikke nægte, at den aktuelle årsag til mit spørgsmål til den højtærede justitsminister er at finde i den grufulde ulykke på Hørsholmvejen, der skete forrige søndag. Det er vist ikke for meget sagt, at den udløste sorg landet over, men sorg blandet med harme over, at overdreven spiritusnydelse i forbindelse med motorkørsel atter skulle blive årsag til at sprede død og ødelæggelse i mange hjem. At den sagesløse motorførers andet barn blev trafikdræbt for tre år siden, gør jo ikke billedet af denne rystende tragedie lysere.

Men når og hvis det er rigtigt, således som det har været nævnt, at den, der ved aldeles umådeholden spiritusnydelse var skyld i denne ulykke, såfremt han havde overlevet, højst kunne have været idømt 1½ års frihedsstraf for på forbryderisk måde at have forårsaget 6 menneskers død, hvoraf i hvert fald de 3 var helt og aldeles uskyldige, ja, så siger det mig tilstrækkeligt om, at en væsentlig skærpelse af strafferegler og af domspraksis synes påkrævet.

Det støder alt for ofte en imod retsbevidstheden, at drab af mennesker takseres så mildt, at den alkoholpåvirkede eller berusede, der bærer skylden, slipper med få måneders fængsel eller blot hæftestraf for det, som forfatteren Broby Johansen i en kronik meget betegnende har kaldt mord med maskine. Men også selve de rystende statistiske tal, der er forelagt for de sidste års trafikulykker, har animeret til disse spørgsmål.

Jeg tror, at det med føje kan beklages, at vi ikke fik den faste promillegrænse indført. Sammenligner vi med forholdene i vore nordiske broderlande, viser det sig jo, at antallet af spiritusulykker i trafikken i de lande, der har den faste grænse, er langt under halvdelen af, hvad vi med beklagelse må registrere her i Danmark. Det tyder på, at promillegrænsen i sig selv har en præventiv virkning af så stor værdi for en øget trafikikkerhed, at tanken om at indføre den herhjemme bør genoptages. Det ville give mulighed for at skære igennem de lidet troværdige påstande, som de sigtede sædvanligvis fremfører, og det ville virkningsfuldt understrege, at en person gør klogest i at afholde sig fra at nyde mere

end højst en ubetydelighed spiritus, hvis han skal fungere som motorfører.

Ingen kan naturligvis være interesseret i at træde den enkeltes frihed for nær, men hvis de motorkørende ikke selv kan regulere deres spiritusforbrug sådan, at ethvert risikomoment udelukkes, må alvorligere straffeforanstaltninger vist tages i brug. Når Københavns politi kan henføre 27 pct. af alle dødsulykker og 11 pct. af ulykkerne med kvæstede til overdreven spiritusnydelse, så må det med det nuværende antal motorkøretøjer som baggrund give anledning til meget alvorlige overvejelser, også når man betænker, med hvilken uhyggelig hast trafikintensiteten og dermed risikoen øges. Det ærede medlem hr. Vagn Bro har lige betroet mig, at han så sent som i det sidste døgn har måttet tage to spirituspåvirkede motorførere ind.

Jeg kan ikke undlade at pege på det hul i lovgivningen, der umuliggør at fradømme spirituspåvirkede knallertkørere retten til at benytte deres køretøj. Ifølge statistikken kom i 1960 17 pct. af samtlige kvæstede knallertkørere i ulykke på grund af spiritus. Det er et helt urimeligt forhold, som der bør sættes ind imod, og færdselspolitiets chef, hr. Meldgaard-Larsen, har også på et færdselsmøde i Slagelse for nylig udtalt sig om problemet — jeg beder om den højtærede formands tilladelse til et citat. Han siger:

„De berusede knallertkørere har skabt en helt ny situation i vore dages trafik, og deres antal stiger dag for dag. I øjeblikket er det således, at de er implicerede i dobbelt så mange ulykker som de andre trafikanter, og der er ingen grund til at formode, at ulykkestallet vil falde i tiden, der kommer . . . Knallertkøreren slipper for let i øjeblikket, hvis han antræffes beruset. Han regner det ikke for noget at skulle betale en mindre bøde, og ingen kan jo gøre ham noget alvorligt. Han kan fortsætte sin kørsel som sædvanlig.“

Derefter går færdselschefen ind for, at det skal muliggøres at fradømme ham retten til at føre motorkøretøj.

Men også forbuddet mod at skænke for påvirkede eller berusede bør skærpes. Lovens regler herom overtrædes daglig, bevidst

[Adolph Sørensen.]

eller tankeløst, og jeg tror, at det vil være gavnligt, om der virkelig statueres eksempler på konsekvenserne af skete overtrædelser.

Endelig skal jeg tillade mig at opfordre den højtærede minister til at indskærpe den enkelte borgers pligt til at hindre spirituspåvirkede personer i at føre motorkøretøj, af hvad art nævnes kan. Der udvises en utrolig letsindighed eller tankeløshed på dette område, hvor mange mennesker af misforstået vennehensyn eller frygt for „at rage sig ind i noget“ undlader at hindre folk i at sætte sig til rattet, selv om de meget godt ved, at vedkommende har drukket så tæt, at det er helt uforsvarligt at lade ham føre bil eller motorcykel.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg forstår meget vel den alvorlige baggrund for de 3 spørgsmål, der er stillet til mig, og jeg beklager, hvis det svar, jeg giver det ærede medlem, måtte virke negativt, det er ikke hensigten.

Efter færdselslovens § 69, stk. 1, straffes den, der fører motorrevet køretøj, tiltrods for at han på grund af spiritusnydelse er ude af stand til at føre køretøjet på fuldt betryggende måde, med hæfte eller fængsel indtil 1 år. Under særlige formildende omstændigheder kan bødestraf dog anvendes. Herudover skal føreretten frakendes den spirituspåvirkede motorfører, og dette sker for et tidsrum af ikke under 6 måneder eller for bestandig.

Har bilisten under kørsel forvoldt en andens død eller forårsaget grov legemsbeskadigelse, kan han efter straffelovens § 241 og § 249 straffes med hæfte eller bøde, under skærpende omstændigheder med fængsel indtil 4 år.

Der er således efter mit skøn ved færdselsloven og straffeloven levnet domstolene tilstrækkelig vide rammer til fastsættelse af sanktionerne over for den spirituspåvirkede motorfører. Straffen for spirituskørsel er første gang normalt hæfte og fortabelse af kørekort for en periode, der sjældent er under 18 mdr. Sker der påkørsel, er sanktionerne strengere. Retspraksis fra de senere år viser en række alvorlige straffe i tilfælde, hvor kørsel har medført uagtsomt manddrab eller legemsbeskadi-

gelse. Det er i sådanne tilfælde almindeligt at idømme langvarige fængselsstraffe, medens føreretten samtidig frakendes for adskillige år eller for bestandig.

Jeg tilføjer, at det er en selvfølge, at anklagemyndigheden stadig opmærksomt følger retspraksis på dette område.

Efter beværterlovens § 32, stk. 2, er det forbudt at skænke eller lade skænke stærke drikke for personer, der må antages at være berusede. Overtrædelse af dette forbud straffes med bøder på ikke under 100 kr. Under skærpende omstændigheder kan straffen stige til hæfte, og restauratøren kan miste sin bevilling. Anklagemyndigheden er opmærksom på sager af denne art og vil i fornødent omfang anke til skærpelse af straffen for grovere overtrædelser af udskæringsforbuddet.

Men herudover findes der i færdselslovens § 16, stk. 5, en bestemmelse om, at restauratører og tjenere skal søge at forhindre berusede i at føre motorkøretøj og eventuelt tilkalde politiet. Det er dog en forudsætning, at den pågældende på beværtningsstedet har nydt spiritus, og at værten eller hans medhjælper ved eller har føje til at antage, at han er fører af et motorkøretøj. Straffen for at tilsidesætte denne pligt er bøde, hæfte eller fængsel indtil 6 måneder. Også her forekommer strafferammen mig tilstrækkelig vid.

Det ærede medlem spørger til sidst, om jeg vil indskærpe enhver borgers pligt til at hindre spirituspåvirkede personer i at føre motorkøretøj. Der består ikke nogen juridisk pligt for borgerne til at hindre spirituspåvirkede personer i at føre motorkøretøj, og jeg ville være betænkelig ved at stille forslag herom. Jeg tror, at det vil være at gå for vidt. Den tvang, der her skal udøves, udøves bedst af politiet og ikke af den private.

Jeg skal endelig fremhæve, at der ikke i de sidste 3 år er sket nogen stigning i spirituskørselens forholdsmæssige andel i det samlede antal færdselsulykker. I årene 1957-59 har spirituspåvirkning været hovedårsag til 8 pct. af de færdselsulykker, der har medført personskade.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Chr. Madsen* til handelsministeren:

„Hvad gør ministeren for at få olieselskaber, der bygger raffinaderier her i landet, til at anlægge virksomheden i områder, hvor der findes overskud af arbejdskraft?“

Chr. Madsen: Spørgsmålet har som formål at få den højtærede handelsminister til at give oplysninger om, hvorfor nye industrier ikke placeres i områder, hvor der er overskud på arbejdskraft. Oliemonopolerne, der vil anlægge raffinaderier her i landet, har valgt områder omkring Kalundborg, Korsør, Fredericia og Kolding. Man kunne vel ved forhandling med firmaerne inspirere dem til eller binde dem til forskrifter, hvorefter disse industrier placeres i områder, hvor der er overskud på arbejdskraft.

Jeg ved udmærket godt, at når en industri skal placeres et eller andet sted her i landet, foretager man mange forskellige beregninger, og når det er olieraffinaderier, det drejer sig om, vil man vel se på, om der er dybde nok til tankskibene, man vil se på, om der er el-kraft nok, man vil se på, om de trafikale forhold er i orden, og man vil se på hele egnens udvikling. Jeg tror imidlertid, at alle de undersøgelser, der er foretaget med hensyn til olieraffinaderier, er foregået udelukkende ved firmaernes egne teknikere, og jeg tror ikke, at det har været muligt for handelsministeren at anvende den bestemmelse, der står i egnsudviklingsloven, hvorefter man kan være firmaer behjælpelig med tekniske beregninger og økonomiske overslag og herudfra inspirere firmaerne til at anlægge industrierne i områder, hvor der som nævnt er overskud på arbejdskraft.

Jeg vil til eksempel pege på områder i Nordjylland, og især områder omkring Frederikshavn. Her skulle der være muligheder for at opbygge olieraffinaderier. Der kan skaffes vanddybde nok, hvis det er sådan, at man skal have skibene til kaj. Der er muligheder for, at man over Hirtsholmene og det lave terræn ind til land kan anlægge ledninger, der vil være billigere end kajanlæg, og derved pumpestationer, således at man kan pumpe olien ind til et hvilket som helst område inde i landet.

Der er som sagt overskud på arbejdskraft i Nordjylland; det er et underudviklet område, hvad industri angår. Der kan nævnes mange arbejdsløshedsprocenter i Nordjylland, der er meget højere end i det øvrige land, og derfor kan jeg ikke forstå, at olieraffinaderierne ikke kan dirigeres hen til sådanne områder. Jeg tænker her på firmaet Shell, der skal have et olieraffinaderi ved Fredericia eller Kolding. Det er et engelsk og hollandsk firma. Hvis dette firma ville forsøge på at udbygge en industri i sine egne lande, var der ingen mulighed herfor, uden at man måtte forelægge sagen for disse landes handelsministre, som skulle godkende, at denne industri blev opbygget i det pågældende land. Så langt er vi ikke kommet endnu her i Danmark.

Der står ikke noget i egnsudviklingsloven om, at handelsministeren skal godkende udbygningen af større industrier, men der står det omtalte med hensyn til teknisk og økonomisk bistand, og derfor vil jeg gerne spørge handelsministeren, om der kan gives oplysninger om forhandlinger med olieraffinaderierne, oplysninger om, at man fra dansk side har gjort opmærksom på, at vi har områder, der er underudviklede, områder, hvor der er overskud på arbejdskraft. Måske den højtærede handelsminister kan give oplysning om, at man ifølge egnsudviklingsloven har været inde på den tanke, at man fra statens side skulle yde økonomisk og teknisk bistand.

Handelsministeren (Lars P. Jensen): Det synes, som om man nu med nogenlunde sikkerhed tør regne med bygning af 3 olieraffinaderier i Danmark i løbet af de nærmest kommende år. A/S Dansk Veedol, der er et datterselskab af det amerikanske olieselskab Tidewater, er allerede i gang med opførelsen af et raffinaderi i Kalundborg, Gulf Oil opfører sit ved Stignæs uden for Skælskør, og Shell har truffet dispositioner med henblik på opførelsen af et anlæg ved Fredericia. Med disse store industriinvesteringer vil der blive ydet et værdifuldt bidrag til den almindelige industrielle udvikling her i landet.

Ved en geografiske placering af sådanne store industrielle anlæg spiller naturligvis mange forhold ind, men ser man på et kort, vil man hæfte sig ved, at det, der er

[Handelsministeren.]

karakteristisk og fælles for de tre lokaliteter, der er valgt, er en forholdsvis stor vanddybde, ikke alene på selve stedet, hvor raffinaderiet skal ligge, men også i de farvande, der skal gennemsejles for at komme til disse steder. Tilstrækkelig vanddybde er da også en afgørende forudsætning for placeringen af et olieraffinaderi. Som bekendt anvendes der nu meget store tankbåde til transport af råolie. Ifølge de oplysninger, der er meddelt os af de pågældende olieselskaber, må man i første omgang regne med, at det bliver tankskibe af en størrelse på ca. 45 000 t, der skal forsyne de danske olieraffinaderier med råolie, men senere må man regne med skibe af en størrelse på 60 000-70 000 t. Raffinaderierne må placeres, så det bliver muligt at besejle dem med skibe af de nævnte størrelser, og for at opnå dette med så lave omkostninger som muligt må man først og fremmest være interesseret i, at raffinaderierne placeres så nær dybt vand som muligt.

Under de forhandlinger, der har været ført med de pågældende olieselskaber, har man naturligvis fra myndighedernes side haft øjnene åbne for de beskæftigelsesmæssige og egnsudviklingsmæssige hensyn, som regeringen gerne ser varetaget. Forholdet er imidlertid det, at de pågældende olieselskaber i reglen på forhånd har dannet sig et ganske bestemt indtryk af, hvor det vil være mest fordelagtigt at placere et raffinaderi, som nævnt først og fremmest af hensyn til den nødvendige vanddybde, men naturligvis også af hensyn til fordelingen af de færdige produkter.

Den valgte beliggenhed for de 3 raffinaderier synes der mig heller ikke grund til at beklage, og det er mit indtryk, at de lokale myndigheder, hvor raffinaderierne er placeret, alle har udfoldet positive bestræbelser for at formå selskaberne til at vælge netop deres egen som hjemsted for vedkommende raffinaderi — et initiativ, som utvivlsomt også har medvirket til, at raffinaderierne i det hele taget er blevet placeret i Danmark og ikke f. eks. i et andet skandinavisk land.

Jeg kan oplyse, at det er forsøgt at interessere et olieselskab for at fravige sin

oprindelige plan og placere raffinaderiet ved Frederikshavn. Det lod sig af forskellige grunde ikke gennemføre, og som det ærede medlem rigtigt sagde, har vi ikke mulighed for at gennemtvinge en sådan placering.

Under de forberedende og orienterende forhandlinger med et olieselskab har man endvidere haft Hanstholm i kikkerten, men da det viste sig, at vandbygningsvæsenet skønnede, at de yderligere udgifter til havneanlæg, der ville være nødvendige for at betjene de store tankskibe, ville løbe op i flere hundrede millioner kroner, måtte man opgive Hanstholm som hjemsted for et olieraffinaderi.

Endelig vil jeg gerne tilføje, at vi i handelsministeriet er fuldt ud opmærksomme på det hensyn til beskæftigelsen og erhvervsudviklingen i landets forskellige egne, som jeg forstår er baggrunden for det spørgsmål, det ærede medlem her har stillet mig, og vi vil fra ministeriets side, hvor vi inddrages i overvejelser om placeringen af store industrielle anlæg — der kan jo også tænkes andet end olieraffinaderier — fortsat have opmærksomheden henvendt på det ønskelige i at søge sådanne anlæg placeret i egne, som man af hensyn til erhvervsbalancen mellem landets forskellige dele særlig gerne ser industrielt udviklet.

Chr. Madsen: Jeg takker for de givne oplysninger, men vil til den højtærede handelsminister gerne stille et tillægsspørgsmål.

Der blev sagt, at det ville koste flere hundrede millioner kroner at få udbygget havneanlægget i Frederikshavn. Nu ved man, at der skal en udvikling til i Nordjylland for at få den arbejdskraft anvendt, som man har dér. Har handelsministeren tænkt på, eller har man foretaget beregninger over, hvad det vil koste at udvide havneanlæggene, uanset om det drejer sig om at drage olieindustrier eller andre industrier til området?

Handelsministeren (Lars P. Jensen): Jeg skal gerne gøre det ærede medlem opmærksom på, at det beløb, jeg nævnte, på flere hundrede millioner kroner til udvidelse af havnen, således at man kan modtage de

[Handelsministeren.]

store tankskibe, ikke gjaldt Frederikshavn, men Hanstholm.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Aksel Larsen* til forsvarsministeren:

„Forhandles der med den tyske forbundsregering om dansk-tysk militær-samarbejde, hvorved danske soldater kan risikere at komme under kommando af tyske officerer?“

Aksel Larsen: Før den højtærede forsvarsminister foretog sin sidste rejse til Bonn, var det meddelt, at ærinde drejede sig om forhandlinger med den vesttyske forbundsregering om gensidige leverancer eller om handel med krigsmateriel el. lign.

Efter ministerens afrejse kom det frem i visse dagblade, at det, det var nok så vigtigt at forhandle om, var spørgsmålet om et dansk-tysk militært samarbejde, om virkeliggørelsen under en eller anden form af et forslag, general Norstad skal have stillet, om en fælles dansk-tysk overkommando over noget, man kalder Østersøområdet.

Efter ministerens hjemkomst er det blevet bekræftet, at der har været forhandlet om dette, men der har været nogle modstridende beretninger fremme om, hvor langt man kom med forhandlingerne, og på hvilket stade man befinder sig i øjeblikket.

Jeg beder derfor den højtærede minister give en kort redegørelse for sit ærinde og sine forhandlinger i Bonn og i øvrigt fortælle om, hvorledes det ligger. På hvilket grundlag forhandler man om en sådan fælleskommando og på hvilket initiativ?

Forsvarsministeren (Poul Hansen): Hvis jeg alene skulle have holdt mig til det ærede medlems skriftlige spørgsmål, kunne jeg have indskrænket mig til at svare nej. Der forhandles ikke med den tyske forbundsregering om spørgsmål, der vedrører kommandoforholdene for de danske soldater. Men i anledning af spørgsmålet og i anledning af det ærede medlems bemærkninger her vil jeg gerne give følgende oplysninger:

Den danske regering har fra NATOs øverstkommanderende i Europa, general Norstad, modtaget et forslag om ændrede

kommandoforhold i den del af NATOs nordregion, der omfatter Danmark og Slesvig-Holsten med tilhørende farvande. Forslaget går ud på, at der med en dansk officer som chef oprettes en enhedskommando for det nævnte område. Under enhedskommandoen foreslås oprettet 4 underkommandoer, nemlig for det første en kommando for hærstyrkerne i Jylland og Slesvig-Holsten, for det andet en kommando for hærstyrkerne på øerne øst for Store-Bælt, for det tredje en kommando for flådestyrkerne i Østersøområdet og for det fjerde en kommando for flyverstyrkerne i samme område.

Efter forslaget skal chefen for de danske og tyske hærstyrker i Jylland i første omgang være en dansker og chefen for flådestyrkerne i Østersøområdet i første omgang en tysk officer, medens hærstyrkerne på øerne og flyverstyrkerne i området permanent skulle have en dansk officer som chef.

Regeringen har endnu ikke taget stilling til disse forslag, der for tiden er til overvejelse hos de danske militærmyndigheder. Bl. a. under hensyn til, at general Norstads forslag havde været omtalt i den danske presse, var det naturligt, at de også blev berørt under mine samtaler med forsvarsminister Strauss i Bonn i slutningen af januar, men der var ikke tale om forhandlinger om dette anliggende, kun om en gensidig orientering. Når fremkomne pressemeddelelser har oplyst, at jeg skulle have givet udtryk for, at den danske regering enten har tiltrådt eller har afvist forslagene, er dette forkert. Som allerede nævnt har regeringen ikke taget stilling. For en ordens skyld skal jeg tilføje, at ligesom vi ikke hidtil har ført forhandlinger med den tyske forbundsregering om kommandostrukturen, vil vi heller ikke gøre det i fremtiden. Eventuelle forhandlinger må føres med general Norstad, da kommandostrukturen i Østersøområdet er et NATO-anliggende, der ikke skal eller kan afgøres bilateralt.

Det kan endvidere nævnes, at skulle der blive oprettet et kommandosystem som det omtalte, vil det ikke i fredstid få danske styrker underlagt, bortset fra eventuelle øvelser, idet disse NATO-kommandoer i fredstid kun beskæftiger sig med planlægning.

[Forsvarsministeren.]

Endelig kan jeg oplyse, at de egentlige forhandlinger under mit besøg i Bonn drejede sig om noget helt andet, nemlig om et eventuelt produktionssamarbejde mellem Forbundsrepublikken og Danmark om visse materielkategorier til brug for forsvaret. Det var alene dette spørgsmål, som henvistes til en nærmere bearbejdelse af eksperter fra de to lande.

Aksel Larsen: Jeg bliver måske nødt til at sige, at det officielle ærinde, som den højtærede forsvarsminister havde i Bonn, har jeg heller ikke stor sympati for.

Men det, spørgsmålet drejer sig om, er jo ganske vist, hvorvidt der føres eller har været ført forhandlinger om en sådan enhedskommando. Nu kan man jo diskutere, hvorvidt det har været forhandlinger eller kun drøftelser, og jeg tror ærlig talt, at forskellen er ens. Jeg vil tillade mig at gøre opmærksom på, at efter min opfattelse giver det ingen som helst garanti for danske soldater, at man nu siger, at de ikke vil komme under tysk kommando i fredstid, men kun i krigstid. Det er rigtignok faren for, at de kan komme under tysk kommando i krigstid, der i allerhøjeste grad beskæftiger mig, og dér kan jeg ikke se, at der er givet eller kan gives nogen garanti.

Der siges nok, at general Norstads forslag går ud på enhedskommando med en dansker som øverste chef, og at de jyske og slesvig-holstenske styrker i første omgang skal under dansk kommando; men det er altså kun i første omgang. Enhver, der kender noget til militære kommandoforhold, ved, at den øverste chef og alle de forskellige såkaldte værnsgrene i virkeligheden ikke har så forfærdelig meget at skulle have sagt, at det er chefen for hærstaben, der har noget at skulle have sagt, om hvad de ham underlagte hærstyrker skal bruges til.

Altså, jeg føler mig ikke beroliget ved det, der er sagt, og jeg kan i øvrigt ikke undlade samtidig at sige: regeringen har fået et

forslag fra general Norstad om ændrede kommandoforhold. Hvornår har regeringen fået dette forslag, og hvorfor har vi først hørt om dette forslag efter valget?

Forsvarsministeren (Poul Hansen): Jeg tror ikke, det tjener noget formål på nuværende tidspunkt at gå ind i en nærmere diskussion om kommandoforholdene.

Om tidspunktet for modtagelsen af forslaget fra general Norstad kan jeg oplyse, at sagen blev — skal jeg sige på et skitsemæssigt grundlag og mundtligt — rejst over for regeringen sidste sommer. Vi fandt det urimeligt at tage stilling til et sådant forslag omtrent umiddelbart forud for et valg. Der var jo ingen rimelighed i, at den daværende regering skulle gå ind i forhandlinger, som kunne binde en efterfølgende regering, der kunne være af en anden farve, en anden sammensætning. Derfor bad vi på det tidspunkt om, at sagen måtte blive udskudt til efter valget, og derefter er den så rejst igen over for os i december måned.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring i lov om ungdommens uddannelsesfonds forvaltning og virksomhed.

Valgt blev: *Sogaard, Albertsen, K. B. Andersen, Nina Andersen, Victor Gram, Hougaard, Erhard Jakobsen, Henning Rasmussen, Helge Larsen, Henry Christensen, Foged, Peter Larsen, Raunkjær, Ninn-Hansen, Hanne Budtz, Juul Madsen og Morten Lange.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 1 medlem til overfredningsnævnet (i stedet for Carsten Raft).

(Jfr. tidenden sp. 1307).

Valgt blev: *H. C. Toft.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring i lov om forskellige forbrugsafgifter.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 1260).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 144 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om den amtskommunale beskatning.

(Første behandling findes i tidenden sp. 738, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 81).

Der var stillet 6 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de 5 følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om beskatning til kommunerne af faste ejendomme.

(Første behandling findes i tidenden sp. 738, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 81).

Der var stillet 19 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om statens overtagelse af visse kommunale udgifter m. m.

(Første behandling findes i tidenden sp. 739, udvalget betænkning i tillæg B. sp. 81).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov om invalide- og folkepension og lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Om forhøjet statsrefusion).

(Første behandling findes i tidenden sp. 739, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 81).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov om afgift af forlystelser.

(Første behandling findes i tidenden sp. 739, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 81).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring i lov om afgift af spiritus, vin og øl.

(Første behandling findes i tidenden sp. 739, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 81).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, henholdsvis tekst, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Holger Eriksen: I flere af de henvendelser, som udvalget har modtaget fra kommunale organisationer, er det henstillet at udskyde vedtagelsen af de lovforslag, der her foreligger til anden behandling, til næste år. I denne forbindelse vil jeg gerne fastslå, at indenrigsministeriet har haft et minimum af tid til at udarbejde lovforslagene, at udvalget har måttet forcere sit arbejde i en sådan grad, at det nærmer sig det forsværliges grænse, og at vedtagelsen af for-